

Rhestr ddarllen ar gyfer athrawon

Cefnogi chwarae plant mewn ysgolion

Mae ysgolion yn fannau pwysig ar gyfer chwarae. Mae plant yn dweud bod amserau chwarae yn rhan bwysig o'r diwrnod ysgol. Mae amserau chwarae ac egwyl yn cynnig amser i blant ymlacio, rhedeg o gwmpas, chwarae a bod gyda'u ffrindiau. Mae astudiaethau wedi dangos bod prosiectau amserau chwarae yn yr ysgol sy'n anelu i ddarparu cyfleoedd chwarae cyfoethocach i blant yn arwain at lu o welliannau i blant o ran eu:

- perfformiad academiaidd
- agweddau
- talu sylw
- ymddygiad
- sgiliau cymdeithasol
- perthnasau rhwng gwahanol grwpiau o blant
- mwynhad o a'u gallu i gyfaddasu i fywyd ysgol.

Mae'n bwysig i blant gael cyfleoedd i fod yn chwareus yn yr ysgol y tu allan i amserau chwarae. Dylai gweithgareddau chwareus fod yn ganolog i ddysgu – i blant hŷn yn ogystal â phlant yn y blynyddoedd cynnar.

Mae gan Chwarae Cymru gasgliad o adnoddau defnyddiol i gefnogi chwarae ar draws y diwrnod ysgol, sydd ar gael ar:

www.chwarae.cymru/llyfrgell-adnoddau

Taflen wybodaeth *Mae plant hŷn yn chwarae hefyd*

Mae'r adnodd defnyddiol hwn yn archwilio chwarae plant hŷn (yn enwedig plant tua 11 i 16 oed), a sut i osgoi tybiaethau sy'n seiliedig ar oedran. Mae hefyd yn edrych ar ymddygiadau chwarae plant hŷn, rhwystrau i chwarae a'r canlyniadau cymdeithasol i arddegwyr os ydynt yn teimlo nad oes croeso iddynt ym mannau cyhoeddus eu cymunedau.

Pwyntiau myfyrio

Mae chwarae, ymlacio a chymdeithasu'n rhannau pwysig o fywydau arddegwyr. Maen nhw'n cyfrannu at ymdeimlad arddegwyr o hunaniaeth yn ogystal â'u datblygiad a'u lles. Beth yw'r goblygiadau i chi mewn ysgol neu leoliad addysgol?

Allwch chi feddwl am ffyrdd i gynnig mwy o gyfleoedd i blant hŷn chwarae ac ymlacio fel rhan o'u diwrnod? Beth yw'r heriau? Beth yw'r cyfleoedd?

Ysgol chwarae-gyfeillgar – Canllaw ar gyfer agwedd ysgol gyfan

Mae'r canllaw hwn, sydd wedi ei gymeradwyo gan Ganolfan Gyfreithiol y Plant Cymru a'r Ganolfan Genedlaethol ar gyfer Ymchwil ar Iechyd a Llesiant y Boblogaeth (NCPHWR), wedi ei ddylunio i gyfoethogi'r gwaith da sy'n cael ei wneud eisoes i ddarparu cyfleoedd chwarae da mewn ysgolion. Mae'r canllaw, a ddatblygwyd i ymateb i adroddiad Estyn *Iach a hapus – Effaith yr ysgol ar iechyd a llesiant disgyblion* sy'n nodi pwysigrwydd amserau chwarae ac egwyl yr ysgol, yn darparu gwybodaeth berthnasol i bolisi ac arfer er mwyn helpu cymunedau ysgolion i fabwysiadu agwedd ysgol gyfan tuag at gefnogi hawl plant i chwarae.

Pwyntiau myfyrio

Mae un o'r pwyntiau yn yr adran 'Camau i ysgol chwarae-gyfeillgar' o'r canllaw yn cynghori y dylai'r ysgol enwebu llysgennad chwarae. Pwy ar eich tîm staff fyddai'n gweddu orau i'r rôl yma a pham?

Mae'r canllaw yn argymhell o leiaf 60 munud o amser chwarae yn ystod y diwrnod ysgol. Sut ellir sicrhau hyn?

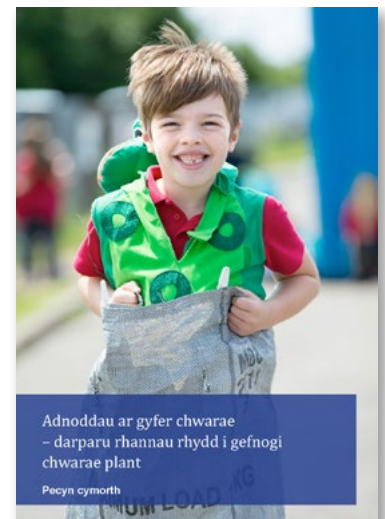
Mae'r canllaw hefyd yn siarad am ymgysylltu â rhieni. Sut gallai rheini helpu neu atal cynlluniau i gyfoethogi amserau chwarae?

Adnoddau ar gyfer chwarae – darparu rhannau rhydd i gefnogi chwarae plant – pecyn cymorth

Gydag enghreifftiau o leoliadau ledled Cymru, mae'r pecyn cymorth hwn yn arddangos sut y mae darparu deunyddiau chwarae rhannau rhydd yn cynnig cyfleoedd di-ben-draw ar gyfer dysgu a chreadigedd ac yn helpu plant i ehangu eu chwarae a'u dysg eu hunain. Mae wedi ei ddatblygu i gefnogi oedolion yn y sectorau chwarae, y blynyddoedd cynnar ac addysg i ddarparu chwarae rhannau rhydd yn eu lleoliadau.

'Adnoddau ar gyfer chwarae ... mae'n gwneud beth mae'r teitl yn ei ddweud – canllaw hawdd i'w ddilyn i roi cychwyn ar chwarae rhannau rhydd y gallwch chi wedyn ei dyfu'n adnodd maes chwarae cynaliadwy, rhad ac am ddim neu rad iawn fydd yn bywiogi ac yn sbarduno brwdfrydedd y plant i fwynhau chwarae mwy dychmygol a chydweithredol.'

Helen Borley, Pennaeth Ysgol Gynradd Mount Stuart, Caerdydd

Pwyntiau myfyrio

Wrth feddwl am gyflwyno rhannau rhydd, neu ddefnyddio mwy arnynt yn yr ysgol, beth yw'r cyfleoedd? Beth yw'r heriau? Sut allech chi fynd ati i ganfod mwy o rannau rhydd amrywiol?

Pa rannau o'r pecyn cymorth allech chi eu defnyddio i fynd i'r afael â rhai o'r cyfleoedd a'r heriau hyn?

Gweithdy hawl i chwarae

Wedi ei ddylunio ar gyfer ei hwyluso mewn ysgolion i gynyddu ymwybyddiaeth plant am eu hawl i chwarae, mae'r pecyn yn cynnwys cynllun gweithdy, yn ogystal â deunyddiau ac adnoddau ategol. Mae wedi ei ddatblygu i gefnogi hyrwyddo, cyfranogi ac eiriol dros yr hawl i chwarae'n lleol ac i gefnogi plant i dyfu'n eiriolwyr dros chwarae.

Pwyntiau myfyrio

Sut allwch chi a'ch disgyblion ehangu ar y gweithdy yn ystod amser addysgu er mwyn helpu'r plant i eiriol dros gyfleoedd chwarae gwell?

Sut allai'r plant gymryd yr awenau ar wella cyfleoedd ar gyfer chwarae yn yr ysgol?

Ffocws ar chwarae – Cefnogi'r hawl i chwarae mewn ysgolion

Mae'r papur briffio hwn wedi ai anelu at benaethiaid, athrawon a llywodraethwyr ysgolion. Mae hefyd yn cynnig gwybodaeth ddefnyddiol ar gyfer pawb sy'n gyfrifol am ddarparu cyfleoedd i blant chwarae.

Mae'n egluro rôl allweddol chwarae plant wrth hybu iechyd meddwl positif, ac yn trafod ffyrdd y gall ysgolion hyrwyddo chwarae plant.

Pwyntiau myfyrio

Ydi chwarae'n cael ei ystyried yn rhan o'r agwedd ysgol gyfan tuag at les?

Gyda phwy yng nghymuned eich ysgol allwch chi rannu'r papur briffio hwn er mwyn hyrwyddo chwarae?

Fideos Elfennau hanfodol gwaith chwarae

Mae'r fideos *Elfennau hanfodol gwaith chwarae* yn gyflwyniadau byr i agweddau o waith chwarae ac yn cynnwys dolenni i adnoddau pellach. Maent wedi eu hanelu at ddysgwyr gwaith chwarae, ac unrhyw un arall sy'n gweithio gyda phlant, hoffai ddysgu mwy am ddefnyddio agwedd gwaith chwarae.

Pwyntiau myfyrio

Mae'r fideos yn darparu trosolwg cryno o agweddau o arfer gwaith chwarae.

Beth yw'r oblygiadau ar eich cyfer chi mewn lleoliad ysgol? Allwch chi feddwl am ffyrdd i wreiddio elfennau o agwedd gwaith chwarae yn eich gwaith chi?

Pecyn cymorth *Agor tiroedd ysgol ar gyfer chwarae*

Mae'r pecyn cymorth hwn wedi ei ddylunio i gynorthwyo penaethiaid, llywodraethwyr a mudiadau lleol i weithio gyda'i gilydd i ystyried sicrhau bod tiroedd ysgol ar gael i blant lleol chwarae y tu allan i oriau ysgol. Bwriedir iddo gefnogi gweithrediad canllawiau Llywodraeth Cymru ynghylch y defnydd o diroedd ysgol gan y gymuned. Mae'r pecyn yn anelu i ddileu rhai pryderon a chynnig man cychwyn. Mae'n cynnwys adnoddau defnyddiol, megis: gwybodaeth am ddeddfwriaeth, polisi a mentrau perthnasol, templed polisi chwarae ysgol, templed cynllun chwarae y tu allan i oriau ysgol, ac awgrymiadau anhygoel ar gyfathrebu â rhieni.

Pwyntiau myfyrio

Mae rhai plant yn byw mewn cartref gyda gardd, digonedd o ofod cymunedol awyr agored a gofalmwyr cefnogol sydd ag amser i gefnogi chwarae, tra bod eraill heb hyn. Wrth feddwl am y plant yn eich dosbarth chi, beth ydych chi'n ei wybod am eu sefyllfa gartref a'u mynediad i gyfleoedd i chwarae y bydd angen ichi eu hystyried?

Gall feddwl am yr hyn y mae eich ysgol eisoes yn ei ddarparu ar ôl ysgol, all cyfleoedd i chwarae ar dir yr ysgol fod yn rhan o'ch cynnig?

Ar gyfer rhieni a gofalmwyr...

Plentyndod Chwareus

Gwefan sy'n llawn syniadau chwareus hawdd a hwyliog i blant eu mwynhau – o adeiladu cuddfannau i beintio poitshlyd, neidio mewn pyllau neu chwarae cuddio.

Mae'r wefan yn cynnwys awgrymiadau ar gyfer magu plant yn chwareus ac ymuno yn chwarae'r plant. Mae adran ar y wefan hefyd ar gyfer rhieni a gofalmwyr arddedwyr i'w helpu i ddeall pwysigrwydd chwarae.

Am fwy o wybodaeth ymwelwch â: www.plentyndodchwareus.cymru

Plentyndod
Chwareus

www.chwarae.cymru

Chwarae Cymru yw'r mudiad cenedlaethol dros chwarae plant, elusen annibynnol a gefnogir gan Lywodraeth Cymru i ddiogelu hawl plant i chwarae ac i gynnig cyngor ac arweiniad ar faterion sy'n ymwneud â chwarae.